

případ Marleasing
Marleasing SA vs. La Comercial Internacional de Alimentacion SA
(C-106/89) ze dne 13. listopadu 1990

předmět: nepřímý účinek směrnice

související judikatura: Marshall, Francovich, Dori, Ratti

související ustanovení SES: Článek 10 SES:

„Členské státy přijmou veškerá vhodná obecná i zvláštní opatření k plnění závazků, které vyplývají z této smlouvy nebo jsou důsledkem činnosti orgánů Společenství. Usnadňují mu plnění jeho poslání. Zdrží se jakýchkoli opatření, jež by mohla ohrozit dosažení cílů této smlouvy.“

Společnost La Comercial Internacional de Alimentacion SA (dále jen „La Comercial“) byla založena jako společnost s ručením omezeným třemi zakládajícími osobami. Jednou z nich byla společnost Barviesia SA, která do La Comercial vložila svůj vlastní majetek. Fakticky tím došlo k převedení aktiv ze společnosti Barviesia SA, čímž byli poškození především její věřitelé. Jeden z nich - společnost Marleasing SA, se proto soudní cestou domáhal vyslovení neplatnosti zakládací smlouvy, kterou byla La Comercial založena. Marleasing SA poukazoval na to, že jediným důvodem pro založení La Comercial byla snaha zakladatelů poškodit věřitele společnosti Barviesia SA. V žalobě se společnost Marleasing SA odvolávala na ustanovení čl. 1261 a 1275 španělského občanského zákoníku. Zde bylo stanoveno, že smlouvy bez právního důvodu resp. jejichž právní důvod je nezákonný, jsou neplatné. Společnost La Comercial se ohradila, že směrnice č. 68/158 EHS¹, která upravuje obchodní společnosti na komunitární úrovni a taxativně vyjmenovává důvody neplatnosti, takovýto důvod (tedy absenci kauzy, resp. její protiprávnost) nezná.² Španělsko však bylo v rozhodné době v prodlení s transpozicí shora uvedené směrnice do svého vnitrostátního práva (měla být transponována v době vstupu Španělska do ES, tedy k 1. lednu 1986). Španělský soud, který ve věci rozhodoval (Juzgado de Primera Instancia e Instrucción No 1) proto předložil ESD v souladu s čl. 234 SES předběžnou otázku, zda je tato neprovedená směrnice způsobilá mít v daném případě určitý účinek.

Otázky:

1. Liší se tento případ např. od případu Ratti?
2. Lze přiznat řádně a včas neprovedené směrnici č. 68/158 přímý účinek? Jaké podmínky musí být splněny?
3. Pokud ano, znamená to, že se neuplatní ustanovení španělského OZ, tedy že nebude možné vyslovit neplatnost založení La Comercial proto, že zmiňovaná směrnice nezná jiné než v ní uvedené důvody prohlášení neplatnosti společnosti? Nebo se uplatní pouze španělský OZ – odůvodni.
4. Jaký význam má směrnice pro interpretaci národního práva – je schopna ji ovlivnit? Pokud ano, použije se i na národní právní předpisy, které byly přijaty před tím, než byla příslušná směrnice přijata?
5. V čem spočívají hlavní rizika takovéto interpretace?
6. Definuj pojem „nepřímého účinku“!
7. Na základě již řečeného vymezi limity doktríny „nepřímého účinku“!
8. Co bylo dle Tvého názoru hlavním motivem ESD k tomu, aby přijal tuto doktrínu?
9. Proč je u směrnic odmítán horizontální přímý účinek?
10. Které právní akty práva EU naopak horizontální přímý účinek mají?

Případ Silhouette

Silhouette International Schmied GmbH & Co. KG vs. Hartlauer Handelsgesellschaft mbH.
(C-355/96) ze dne 16. července 1998

předmět: vyčerpání práv k ochranné známce

související ustanovení: čl. 5 směrnice Rady ES 89/104/EHS³ stanoví:

¹ Směrnice Rady ES 68/151/EHS, o koordinaci ochranných opatření, která jsou na ochranu zájmů společníků a třetích osob vyžadována v členských státech od společností ve smyslu čl. 58 druhého pododstavce Smlouvy, za účelem dosažení rovnocennosti těchto opatření

² Důvod, proč byla tato směrnice přijata může osvětlit důvodová zpráva k této směrnici, která mj. stanoví: „... ochrana třetích osob musí být zajištěna předpisy, které v co největší míře omezují důvody neplatnosti závazků přijatých jménem společnosti; ... je za účelem zajištění právní jistoty ve vztazích mezi společností a třetími osobami a stejně tak mezi společníky nezbytné omezit případy neplatnosti a zpětného účinku prohlášení neplatnosti a stanovit krátkou lhůtu pro námitky třetích osob proti tomuto prohlášení...“

³ První směrnice Rady ze dne 21. prosince 1988, kterou se sblíží právní předpisy členských států o ochranných známkách (89/104/EHS)

„Práva z ochranné známky

1. Ze zapsané ochranné známky vyplývají pro jejího majitele výlučná práva. Majitel je oprávněn zakázat všem třetím osobám, které nemají jeho souhlas, aby v obchodním styku užívaly:

a) označení totožné s ochrannou známkou pro zboží nebo služby, které jsou totožné s těmi, pro něž je známka zapsána; ...

3. ..., může být zakázáno zejména:

a) umísťovat označení na zboží nebo jeho obaly;

b) nabízet zboží pod tímto označením, uvádět je na trh nebo skladovat za tímto účelem anebo nabízet či poskytovat pod tímto označením služby;

c) dovážet či vyvážet pod tímto označením zboží;

d) užívat toto označení v obchodních listinách a v reklamě. ...

čl. 7 směrnice Rady ES 89/104/EHS stanoví:

„Vyčerpání práv z ochranné známky

1. Ochranná známka neopravňuje majitele, aby zakázal její užívání pro zboží, které bylo pod touto ochrannou známkou uvedeno majitelem nebo s jeho souhlasem na trh ve Společenství.

2. Odstavec 1 se nepoužije, podává-li majitel na základě zákonných důvodů námitky proti dalšímu uvádění zboží na trh, zejména když došlo ke změně nebo zhoršení stavu zboží poté, co bylo uvedeno na trh.“

Prvním zúčastněným v tomto sporu byla rakouská společnost Silhouette vyrábějící brýle vyšší cenové kategorie, které celosvětově prodává pod ochrannou známkou „Silhouette.“ Tuto ochrannou známkou má společnost Silhouette registrovanu jak v Rakousku tak i ve většině zemí světa. Přímou své brýle dodává pouze optikům v Rakousku, v jiných zemích využívá služeb svých dceřiných společností či distributorů. Druhým zúčastněným byla společnost Hartlauer, která rovněž podniká v Rakousku. Má zde řadu poboček v nichž prodává brýle a jejím prodejním krédem jsou nízké ceny. To je důvod proč společnost Silhouette své brýle tomuto prodejci zásadně nedodává, nízké ceny žalovaného totiž považuje za škodlivé pro svou image špičkového výrobce módních brýlí. V říjnu roku 1995 prodala Silhouette 21.000 kusů obrouček vyšších módy za 261.450 dolarů Bulharské společnosti Union Trading. Obchodní zástupci společnosti Silhouette dostali instrukci zajistit, aby kupující dále prodával obroučky pouze v Bulharsku či zemích bývalého Sovětského svazu. Uvedená podmínka však nebyla včleněna do písemné smlouvy. V listopadu 1995 doručila Silhouette obroučky do Sofie. Avšak již o necelý měsíc později byly obroučky dovezeny zpět do Rakouska a prodávány v obchodech společnosti Hartlauer. V reklamní kampani pak Hartlauer sděloval, že ač mu společnost Silhouette brýle nedodává, přesto se mu podařilo získat 21.000 ks jejích rámečků ze zahraničí. Silhouette se rozhodla bránit soudní cestou. V žalobě se domáhala, aby soud vydal předběžné opatření jímž by zakázal společnosti Hartlauer prodej obrouček označených její ochrannou známkou. Tvrdila, že její práva k ochranné známce „Silhouette“ nebyla vyčerpána, neboť obroučky byly uvedeny na trh mimo Evropský hospodářský prostor. Obecný soud (Landesgericht) žalobu zamítl a odvolací soud (Oberlandesgericht) jeho rozhodnutí potvrdil. Silhouette se tedy odvolala k Nejvyššímu soudu (Oberster Gerichtshof), který se obrátil s předběžnou otázkou na ESD. Problém totiž spočíval v interpretaci čl. 7 odst. 1 směrnice Rady ES 89/104/EHS. V Rakousku platil princip mezinárodního vyčerpání práv k ochranné známce a rakouský zákonodárce ponechal na judikatuře, aby rozhodla, zda se tento princip bude uplatňovat i po implementaci shora uvedené směrnice.

Otázky:

1. Jsou práva k ochranným známkám neomezená? Pokud ne, čím jsou limitována?
2. Vymeze tzv. mezinárodní vyčerpání práv k ochranné známce? Existují i jiné způsoby vyčerpání těchto práv?
3. Lze chápat čl. 7 odst. 1 směrnice Rady ES 89/104/EHS tak, že dává členskému státu prostor pro to, aby sám určil jakým způsobem dojde k vyčerpání práv k ochranné známce?
4. Posuď daný případ pohledem práva ES a rozhodni, zda jednala společnost Hartlauer v souladu tímto právem!
5. Jak si je povinen soud členského státu počínat za situace, kdy je interpretace vnitrostátního předpisu (přejatého z práva ES) nejasná?
6. Jaký dopad mají paralelní importy z jiných členských států na spotřebitele a na majitele ochranné známky? Mohou být považovány za škodlivé?
7. Jaký dopad mají paralelní importy z nečlenských států na spotřebitele v EU a na majitele ochranné známky v EU?
8. Jak by se změnilo hodnocení případu, pokud by společnost Silhouette prodala své obroučky do Německa?
9. Za jakých okolností může bránit majitel ochranné známky obchodování se zbožím v EHP?
10. Reguluje SES úpravu práva k ochranným známkám? Pokud ano, v jaké podobě?
11. Proč hovoříme o oddělení existence a výkonu těchto práv?

Případ „Valonský odpad“
Commission of the European Communities vs. Kingdom of Belgium
(C-2/90) ze dne 9. července 1992

předmět: volný pohyb zboží, kvantitativní omezení dovozu, definice zboží, ochrana životního prostředí

související ustanovení: čl. 28 SES stanoví:

„Množstevní omezení dovozu, jakož i veškerá opatření s rovnocenným účinkem, jsou zakázána.“

článek 30 SES stanoví:

„Články 28 a 29 nevylučují zákazy nebo omezení dovozu, vývozu nebo tranzitu odůvodněné ... ochranou zdraví a života lidí a zvířat, ... Tyto zákazy nebo omezení však nesmějí sloužit jako prostředky svévolné diskriminace nebo zastřeného omezování obchodu mezi členskými státy.“

Článek 174 odst. 2 SES stanoví:

„Politika Společenství v oblasti životního prostředí je zaměřena na vysokou úroveň ochrany, přičemž přihlíží k rozdílné situaci v jednotlivých regionech Společenství. Je založena na zásadách obezřetnosti a prevence, odvrácení ohrožení životního prostředí především u zdroje a na zásadě „znečišťovatel platí“. ...“

Valonská regionální Rada vydala dne 5. července 1985 nařízení, které mělo za cíl zabránit nárůstu množství odpadu ve Valonsku, podpořit recyklaci odpadu a právně regulovat jeho odstraňování. Za tímto účelem zakázalo Valonsko na svém území skladování, vykládku a dovoz odpadů z jiných členských států a dokonce i odjinud z Belgie. Dle názoru Komise bylo toto nařízení v rozporu s komunitárním právem. Jako rozporné se Komisi jevily především články 3 ve spojení s čl. 1 a čl. 5 uvedeného nařízení. Nařízení stanovilo ve svém článku 1: Ukládání, vykládání nebo vysypávání ... odpadu z cizího státu na skládkách či úložných odpadu, pro které je nutné povolení ... s výjimkou v zařízení určených pro likvidaci odpadu je zakázáno. Čl. 3 nařízení zákaz rozšiřoval i na odpad původem z jiného regionu Belgie, nestanovila-li smlouva mezi Valonskem a tímto regionem jinak. Čl. 5 nařízení pak obsahoval negativní definici odpadu vyprodukovaného ve Valonsku. Tento článek stanovil, že za odpad nevyprodukovaný ve Valonsku se považuje odpad původem z druhého státu či z jiných regionů Belgie, než je Valonsko. Jestliže odpad pochází z procesu, který se odehrává ve dvou či více státech nebo regionech, považuje se za odpad toho státu či regionu, kde je podnik v němž došlo k poslednímu podstatnému zpracovatelskému procesu...

Nakládání s odpadem je na úrovni Společenství upraveno směrnicí Rady 75/442/EHS, o odpadech ze dne 15. července 1975. Na sledovanou problematiku dopadá rovněž směrnice Rady 84/631/EHS, o dohledu a kontrole nad přepravou nebezpečného odpadu ve Společenství ze dne 6. prosince 1984. Dle názoru Komise byla tato belgická legislativa v rozporu s komunitárním právem (výše uvedené směrnice a čl. 28 a 30 SES). Dne 3. ledna 1990 proto zahájila řízení podle čl. 226 SES.

Prvně uvedená směrnice obsahuje obecná ustanovení o prevenci, recyklaci a zpracování odpadu. Druhá směrnice obsahuje konkrétní pravidla upravující přepravu nebezpečného odpadu – mj. ohlašovací povinnost místním samosprávám apod..

Otázky:

1. Definuj zboží ve smyslu čl. 28 SES!
2. Lze odpad chápat jako zboží ve smyslu ustanovení čl. 28 SES?
3. Jaký je vztah ES k životnímu prostředí – uveď konkrétní ustanovení SES!
4. Jaký je vztah jednotlivých zásad a principů práva ES? Kde jsou upraveny? Lze mezi nimi vysledovat takové principy, které by byly nadřazeny ostatním?
5. Posuď daný případ - je uvedená legislativa v rozporu s komunitárním právem, které garantuje volný pohyb zboží?
6. Lze dle určitého ekonomického kritéria rozlišovat v rámci odpadu a říci, že některý ve Valonsku zůstat může jiný nikoliv?
7. Může Valonsko s ohledem na ochranu zdraví a života lidí a zvířat obdobným nařízením zakázat transport nebezpečného odpadu přes své území?

Případ „Kosmetika Clinique“
Verband Sozialer Wettbewerb eV vs. Clinique Laboratoires SNC et Estée Lauder Cosmetics GmbH.
(C-315/92) ze dne 2. února 1994

předmět: volný pohyb zboží, kvantitativní omezení dovozu, opatření s obdobným účinkem, ochrana zdraví a života lidí

související ustanovení: čl. 28 SES a čl. 30 SES (text viz. předchozí případy);

Článek 6 odst. 2 směrnice Rady 76/768/EHS⁴ (dále jen „směrnice“), který stanoví:

„Členské státy provedou veškerá opatření nezbytná k zajištění toho, aby byly při označování, nabízení k prodeji a propagaci kosmetických prostředků zakázány texty, názvy, obchodní značky, vyobrazení a názorné nebo jiné symboly, které by přisuzovaly těmto výrobkům vlastnosti, jež nemají.“

V řízení před německým soudem (Landgericht Berlin) se žalobce domáhal toho, aby německé úřady zakázaly používání označení „Clinique“ pro kosmetické výrobky distribuované žalovaným. Tuto kosmetiku vyrábí ve Francii americká společnost Estée Lauder a označení „Clinique“ používá ve všech evropských státech s výjimkou Německa, kde od své vstupu na tamní trh roku 1972 používala označení „Liniue.“ Rozdílné pojmenování totožného výrobku s sebou přirozeně neslo vyšší náklady na balení výrobku a reklamu. Společnost Estée Lauder se proto rozhodla přejít i v Německu na své tradiční označování tohoto produktu. Dle názoru žalobce však označení „Clinique“ může u německého spotřebitele vyvolat mylný dojem, že se jedná o výrobek s lékařským účinkem. Foneticky shodné označení „Klinik“ totiž v němčině označuje nemocnici a je tedy dle názoru žalobce nekalosoutěžní.

Zemský soud rozhodující ve věci se obrátil na ESD s předběžnou otázkou. ESD byl konkrétně dotázán na výklad čl. 28 a 30 SES ve vztahu k ochraně spotřebitele. Zemský soud zajímalo zda shora uvedené články SES připouští zákaz dovozu a prodeje kosmetického produktu, který byl vyroben v jiném členském státě Společenství v souladu s jeho předpisy a prodán, taktéž v souladu s příslušným právem v jiném státě, pokud by tento zákaz byl odůvodněn ochranou spotřebitele před klamavým označením, když by spotřebitelé mohli vnímat tento produkt jako lék, a to i přesto, že v jiných státech Společenství je tento produkt bezproblémově prodáván?

Otázky:

1. Posuď případ pohledem práva ES!
2. Která ze svobod by mohla být v daném případě porušena?
3. Lze ospravedlnit popsany zákaz prodeje kosmetických produktů odkazem na předpisy o nekalé soutěži?
4. Lze ospravedlnit popsany zákaz prodeje kosmetických produktů odkazem na citovaný čl. 6 směrnice?
5. Lze posuzovat tuto směrnice samostatně nebo je třeba zohlednit úpravu obsaženou ve Smlouvě?
6. Je přípustná úprava, která sice omezuje volný pohyb zboží, avšak nijak nediskriminuje určitou skupinu výrobků? Pokud ano, za jakých okolností?
7. Pokus se argumentovat jako právní zástupce žalovaného a obhájit označení „Clinique“!
8. Jaké podmínky musí být splněny pro použití čl. 30 SES?

Případ „Whisky & Koňak“

Commission of the European Communities vs. French Republic.
(168/78) ze dne 27. února 1980

předmět: daňová ustanovení, zákaz daňové diskriminace, definice obdobného výrobku

související ustanovení: čl. 90 SES stanoví:

„Členské státy nepodrobí přímo ani nepřímo výrobky jiných členských států jakémukoli vyššímu vnitrostátnímu zdanění než je to, jemuž jsou přímo nebo nepřímo podrobeny podobné výrobky domácí.“

Členské státy nepodrobí dále výrobky jiných členských států vnitrostátnímu zdanění, které by poskytovalo nepřímou ochranu jiným výrobkům.“

Francouzské daňové zákony nakládaly odlišně z různými typy alkoholických nápojů. Nápoje byly pro daňové účely rozděleny do dvou skupin – na skupinu nápojů vyrobených z obilí a na nápoje z vína a ovoce. Destiláty z vína a ovoce podléhaly pouze spotřební dani. Destiláty vyrobené z obilovin byly kromě této daně zdaněny rovněž zvláštní dani z výroby. V konečném důsledku to znamenalo, že lihoviny z obilovin byly zdaněny o 30% více, nežli destiláty obdobné síly vyrobené z ovoce či vína. Toto opatření dopadalo na veškeré lihoviny bez ohledu namísto jejich původu.

Komise v uvedeném jednání spatřovala daňovou diskriminaci. Ačkoliv dělicím kritériem v daňových zákonech nebylo místo původu lihoviny, fakticky tato právní úprava diskriminovala výrobky dovážené. Francie je totiž významným producentem vína a tedy i vinných destilátů. Naproti tomu destiláty z obilí (typicky whisky) se do Francie dováží. Zahájila proto proti Francii řízení podle čl. 226 SES pro porušení článku 90 SES, tedy ustanovení o zákazu daňové diskriminace.

V probíhající řízení Francie zdůrazňovala odlišné použití jednotlivých alkoholických nápojů a hájila se tím, že vinné destiláty nejsou obdobným výrobkem k destilátům z obilí, jelikož jsou zpravidla konzumovány při

⁴ Směrnice Rady 76/768/EHS ze dne 27. července 1976, o sblížení právních předpisů členských států týkajících se kosmetických prostředků

rozdílných příležitostech. Naproti tomu Komise argumentovala tím, že tyto tzv. „tvrdé“ alkoholické nápoje bez ohledu na suroviny z nichž jsou vyrobeny mají totožnou cílovou skupinu konzumentů. Je sice pravdou, že zvyklosti v pití alkoholu se mohou v jednotlivých zemích či regionech lišit, odlišné zdanění by však mohlo mít nepříznivé důsledky v tom smyslu, že by ještě více v podstatě nežádoucím způsobem upevňovalo tyto zvyklosti.

Otázky:

1. Jaký cíl sleduje čl. 90 SES? Porovnej toto ustanovení s čl. 25 a čl. 28 SES.
2. Proč Komise v popsaném případě nežalovala Francii i pro porušení čl. 28 SES?
3. Vymezi čl. 90 SES z hlediska jeho účinku.
4. Může být čl. 90 vztáhnut i na služby?
5. Postihni rozdíl mezi odst. 1 a odst. 2 článku 90 SES?
6. Z jakého důvodu dle tvého názoru neuznal ESD argument Francie, která se hájila tvrzením, že v uvedeném období prodej whisky rostl i přes její vyšší zdanění?
7. Charakterizuj daňovou harmonizaci v právu ES.
8. Kterých daní se daňová harmonizace týká? Proč je nezbytná?
9. Jaký právní nástroj byl zvolen pro úpravu daní v právu ES a proč?
10. Lze daň z přidané hodnoty označit za komunitární daň?